

ARCHÍV

RABÍNOVO SVEDECTVO O OBLIEHANÍ PREŠPORKA V LETE 1809

PETER A M B R O S

AMBROS, P.: Rabbi's testimony on the siege of Pressburg in the summer 1809. *Historický časopis*, 47, 3, 1999, pp. 489-510, Bratislava.

In the summer 1809 Napoleon Army concentrated its activities in Central Europe on the area around Vienna and Bratislava. The Hebrew document by Rabbi Moshe Sofer (*The Book on Memories*) seems to be a less known source on the Napoleon's siege. The book published in 1879 brings the records of the events which happened between July and October 1809 in Bratislava and in Saint Jur. Its author was born in 1762 in Frankfurt on Mein. He was appointed to the Rabbi's post in Bratislava in 1806. Moshe Sofer established Rabbi's seminar, jeshiva, which has changed Pressburg into the most famous centre of Rabbi's preparation in those days. Rabbi's tomb in Bratislava became a pilgrim meeting place of Jews from all over the world.

History. Slovakia. Rabbi Moshe Sofer and his testimony on Pressburg's siege in the summer 1809.

V lete 1809 sa sústredili napoleonské armády v rámci rozsiahlych vojenských operácií v celej Európe na priestor Viedne a Bratislavy. K asi najmenej známym prameňom pre lokálnu históriu napoleonského obliehania patrí hebrejský spis rabína Mošeho Sofera *Sefer hazikaron (Kniha pamäti)*, zaznamenaný medzi júlom a októbrom 1809 čiastočne v obliehanej Bratislave a čiastočne vo Svätom Jure, a po prvý raz knižne vydaný v roku 1879.¹

Sefer hazikaron je aj z hľadiska judaistiky pozoruhodným spisom. Jeho autor, vo Frankfurte nad Mohanom v roku 1762 narodený Moše Schreiber-Sofer (druhé priezvisko značí v hebrejčine to isté čo prvé v nemčine, totiž pisár, a meno súvisí s povolaním rabínovho otca, ktorý vo Frankfurte opisoval zvitky tóry - hebrejského zápisu piatich kníh Mojžišových -, ostatne rovnako ako to v Dessau robil otec o jednu generáciu pred Moše Soferom narodeného Mosesa Mendelssohna) bol zakladateľom modernej židovskej ortodoxie a úhlavným nepriateľom židovskej náboženskej reformy Mosesa Mendelssohna, ktorej expanziu sa mu podarilo v Uhorsku zabrzdiť. Na bratislavský rabinát bol povolaný roku 1806 a založil tu rabínsky seminár - ješivu -, ktorým premenil vtedajší Prešporok na jedno z najvyhľadávanejších centier prípravy na rabínsku dráhu vo svojej epoche.

Moše Sofer bol posledným v dlhej rade významných komentátorov židovskej tradície - a teda kreatívnych doplnovateľov článkov praktizovaného židovského práva -, začínajúcej v 11. stor. rabínom Šalamúnom synom Izákovým z Troyes, známym pod

¹ Toto prvé bratislavské vydanie - rovnako ako dve ďalšie v Drohobyči (1897) a v Budapešti (1942) - sa opieralo o čiastočne nepresné odpisy z originálneho textu. Prvé vydanie na podklade originálneho manuskriptu, z ktorého vychádza tento preklad, vyšlo v roku 1957 v Jeruzaleme.